

GUVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

431
09332016

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la propunerea legislativă intitulată „*Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul organizării instanțelor judecătorești*”, inițiată de domnul senator PSD Liviu Ovidiu Donțu (**Plx. 883/2015**).

I. Principalele reglementări

Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea *Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare*, vizând, în principal, aspecte referitoare la distribuirea aleatorie, în sistem informatizat, a cauzelor și dosarelor nou-formate, precum și aspecte legate de înregistrarea cererii de chemare în judecată, respectiv a modalității de primire.

Potrivit inițiatorului, hotărârea pronunțată într-o cauză înscrisă pe rolul instanței după intrarea în vigoare a prezentei legi de un complet care nu a fost investit cu respectarea dispozițiilor legale privind distribuirea aleatorie a dosarului este lovită de nulitate.

II. Observații

1. În aplicarea normelor de principiu cuprinse la **art.11** și **art.53 alin. (1)** din *Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară*, în conformitate cu care activitatea de judecată se desfășoară cu respectarea principiilor distribuirii aleatorii a dosarelor și continuității, cu excepția situațiilor în care judecătorul nu poate participa la judecată din motive obiective, iar repartizarea cauzelor pe complete de judecată se face în mod aleatoriu, în sistem informatizat, atât vechiul Regulament de ordine interioară al instanțelor judecătorești (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.387/2005, cu modificările și completările ulterioare, în prezent abrogată), cât și Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești în vigoare (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.1375/2015, în continuare ROI/2015) cuprind norme detaliate privitoare la repartizarea aleatorie a cauzelor, în sistem informatic, prin programul ECRIS.

2. *De lege lata*, alin. (8) al art. 476 din *Codul de procedură penală* prevede faptul că cei 5 judecători din cadrul secțiilor sunt desemnați aleatoriu de președintele completului. Aceste prevederi legale se completează cu cele ale lit.b) a alin. (1) al art. 8 din *Regulamentul din 21 septembrie 2004 privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare*, care are următorul cuprins:

„(1) Președintele exercită următoarele atribuții privind activitatea Secțiilor Unite, a completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, a completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, conform Codului de procedură civilă, a completelor de 5 judecători, a secțiilor și a compartimentelor din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție:

(b) ia măsurile necesare pentru desemnarea prin tragere la sorți a judecătorilor care fac parte din completele pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, din completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cazul prevăzut la art.520 alin.(8) din *Codul de procedură civilă* și în cazul prevăzut la art.476 alin.(8) din *Codul de procedură penală*, precum și a judecătorilor care fac parte din completele de 5 judecători. În lipsa președintelui, unul dintre vicepreședinți ia măsurile necesare pentru desemnarea prin tragere la sorți a judecătorilor

care fac parte din completele pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, din completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cazul prevăzut la art.520 alin.(8) din Codul de procedură civilă și în cazul prevăzut la art.476 alin.(8) din Codul de procedură penală, precum și a judecătorilor care fac parte din completele de 5 judecători”.

Câtă vreme soluția *de lege lata* asigură desemnarea aleatorie a judecătorilor care vor face parte din completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept prevăzut de art.476 din Codul de procedură penală, opinăm că nu este necesară o intervenție legislativă, și pe cale de consecință, nici soluția propusă, de modificare a **alin.(8) al art.476**, nu poate fi susținută în absența unor argumente pertinente și convingătoare.

3. Cu privire la ipoteza învestirii instanței judecătorești cu mai multe cereri având același obiect, la care se face referire în instrumentul de prezentare și motivare al propunerii legislative, sunt de amintit dispozițiile *art.107 ROI 2015*, edictate în scopul evitării abuzului procesual și al evitării judecării separate a unor asemenea cereri.

Activitatea de înfăptuire a justiției are ca obiectiv pronunțarea, în condiții de imparțialitate și independență, a unor hotărâri judecătorești legale și temeinice, cu respectarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice. În analiza soluțiilor legislative propuse trebuie pornit de la prezumția că hotărârile judecătorești respectă cerințele legale și, mai mult, se bucură de autoritate de lucru judecat - ceea ce semnifică faptul că o cerere nu poate să fie judecată în mod definitiv decât o singură dată (*bis de eadem re ne sit actio*), iar hotărârea este prezumată a exprima adevărul, astfel încât nu trebuie să fie contrazisă de o altă hotărâre (*res judicata pro veritate habetur*) și că judecătorul care a pronunțat-o este de bună credință.

Repartizare aleatorie creează doar o simplă premisă formală pentru respectarea cerinței imparțialității și independenței judecătorului cauzei. În opinia noastră, nu se poate porni de la prezumția irefutabilă că orice încălcare a dispozițiilor privind repartizarea aleatorie atrage nulitatea hotărârii judecătorești. Dimpotrivă, remedierea nelegalității sau a netemeinicieii hotărârii judecătorești ori înlăturarea oricărui alt viciu al acestui act jurisdicțional poate fi realizată pe căile procedurale puse la dispoziție de reglementările, de drept comun sau speciale, în materie procesuală, la care, în parte, vom face referire mai jos.

Este de precizat și faptul că repartizarea aleatorie constituie o componentă a unei etape premergătoare activității de judecată. Or

nerespectarea unor cerințe, instituite prin norme legale/regulamentare, care impun, într-o fază anterioară judecării propriu-zise a cauzei, îndatoriri în sarcina altor persoane decât membrii completului de judecată nu poate fi de natură să producă efecte juridice asupra actului jurisdicțional care finalizează activitatea de judecată. Constituind acte (administrative), care excedează atribuțiilor privind judecarea cauzelor, nerespectarea lor poate atrage răspunderea (disciplinară, penală) a persoanelor care au avut responsabilitatea gestionării sistemului de repartizare aleatorie, de la introducerea acțiunii până la repartizarea propriu-zisă a cauzei către completul de judecată competent.

În concluzie, nerespectarea dispozițiilor legale/regulamentare privitoare la repartizarea aleatorie a cauzelor (e.g. sub forma unei intervenții în sistemul informatic de repartizare aleatorie) nu poate avea drept consecință necondiționată nulitatea hotărârii judecătorești pronunțate sau alt efect pe planul validității acestui act jurisdicțional. În sprijinul acestei teze sunt și unele considerații făcute în doctrina recentă: s-a învederat că „*stabilirea aleatorie a completului de judecată*” este o garanție a imparțialității și credibilității judecătorilor, constituind însă o regulă de „*organizare judiciară*”, nu *stricto sensu* una de „*procedură civilă*”, așa încât, atunci când, accidental, regula nu a fost respectată, aceasta nu poate atrage *ipso facto* nulitatea hotărârii adoptate.

Pe de altă parte, nesocotirea ulterioară, în cursul judecării cauzei civile, a normelor privind repartizarea aleatorie poate produce consecințe juridice pe planul validității hotărârii judecătorești pronunțate în materie civilă.

Astfel, printre motivele de nelegalitate pentru care se poate cere casarea unor hotărâri pronunțate în materie civilă, la art. 488 alin.(1) pct.2 din Codul de procedură civilă, figurează și cel în conformitate cu care hotărârea a fost pronunțată de un alt complet de judecată decât cel stabilit aleatoriu pentru soluționarea cauzei, cu încălcarea legii. Pentru a fi incident acest motiv de casare, s-a reținut în doctrină, trebuie ca instanța de recurs să constate ca schimbarea completului inițial desemnat nu a avut niciun temei, adică nu s-a admis o cerere de abținere sau de recuzare a întregului complet, nu a avut loc desființarea completului, nu a avut loc o nouă repartizare a dosarului în vederea respectării principiului specializării sau altele asemenea; introducerea acestui nou motiv de casare, s-a mai arătat în doctrină, este menit să sancționeze acele situații de schimbare nelegală a completului sau a compunerii acestuia, tocmai pentru că sunt de

natură să creeze suspiciuni cu privire la imparțialitatea instanței și să afecteze credibilitatea actului de justiție.

Cu referire la dispozițiile art.488 alin.(1) pct.2 din Codul de procedură civilă, în doctrină s-a mai arătat că acest motiv de casare are în vedere încălcarea principiului continuității și al stabilirii aleatorii a completului de judecată, continuitatea instanței fiind prevăzută expres și de art.214 din Codul de procedură civilă. Acest motiv de casare, s-a mai arătat în doctrină, vine să sancționeze încălcarea unor reguli: hotărârea a fost pronunțată de un alt judecător decât cel care a luat parte la dezbaterile pe fond a procesului; hotărârea a fost pronunțată de un alt complet decât cel stabilit aleatoriu pentru soluționarea cauzei; hotărârea a fost pronunțată de un complet a cărui compunere a fost schimbată, cu încălcarea legii (cazul în care compunerea poate fi schimbată rezultând din lege - ca urmare a incompatibilității absolute ori a abținerii sau recuzării în celelalte cazuri de incompatibilitate - ori din Regulamentul de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești). În acest caz, existența motivului se verifică cu ajutorul încheierilor de ședință, inclusiv încheierea de dezbateri și a hotărârii pronunțate.

Trebuie observat că motivul de casare prevăzut de art.488 alin.(1) pct.(2) nu poate fi primit decât dacă el nu a putut fi invocat pe calea apelului sau în cursul judecării apelului ori, deși a fost invocat în termen, a fost respins sau instanța a omis să se pronunțe asupra lui – soluție care, cum s-a arătat în doctrină, vine să întărească ideea că, în principiu, instanța de apel este cea chemată să înlăture nedreptățile și încălcările de lege, recursul fiind o cale suplimentară care se poate exercita numai în cazurile și condițiile expres prevăzute de lege.

Pentru situațiile în care, dincolo de respectarea principiului repartizării aleatorii a cauzelor, se pun în discuție lipsa de imparțialitate a judecătorului cauzei sau, după caz, existența unor vicii ale hotărârii judecătorești (nelegalitatea/netemeinicia), reglementarea de drept comun în materie procesual civilă oferă mijloace și căi procedurale adecvate [invocarea incompatibilității judecătorului pe calea abținerii/recuzării; exercitarea căilor de atac ordinare (apelul) și extraordinare (recursul, revizuirea, contestația în anulare)ș.a]. De asemenea, și legislația procesual-penală conține remedii adecvate pentru ipoteza când imparțialitate judecătorului este afectată.

4. În context, amintim că un remediu procedural specific în materie civilă îl reprezintă revizuirea hotărârilor judecătorești, ce poate fi

exercitată pentru motivele prevăzute de art.509 alin.(1) pct.3 și pct.4 din Codul de procedură civilă (dacă un judecător, care a luat parte la judecată, a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune privitoare la pricină, când aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză; dacă un judecător a fost sancționat disciplinar definitiv pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză). Dar, chiar și în aceste cazuri, revizuirea nu operează automat în situația condamnării definitive a judecătorului pentru o infracțiune privitoare la pricină ori a sancționării disciplinare definitive a judecătorului pentru exercitarea funcției de rea-credință sau gravă neglijență, ci numai sub condiția ca aceste împrejurări să fi influențat soluția pronunțată în cauză. În caz contrar, chiar în ipoteza condamnării definitive a judecătorului pentru o infracțiune privitoare la pricină ori a sancționării disciplinare definitive a acestuia pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, hotărârea se bucură, în continuare, de autoritate de lucru judecat (definitivă sau, în cazul în care hotărârea este supusă apelului sau recursului, provizorie).

Cât privește regimul juridic general al căilor de atac în materie civilă, mai este de observat că acesta este guvernat de principiul legalității, astfel încât hotărârea judecătorească este supusă numai căilor de atac prevăzute de lege, în condițiile și termenele stabilite de aceasta, indiferent de mențiunile din dispozitivul ei (art.457 din Codul de procedură civilă).

Trebuie observat că recursul la mecanismele procedurale mai sus amintite nu înlătură, dacă este cazul, concursul unei alte forme de răspundere juridică prevăzută de lege.

În context, amintim, cu titlu de exemplu, faptul că potrivit prevederilor *de lege lata* ale alin. (2) și (5) ale art. 51 din *Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare*:

„(2) *Revocarea din funcția de conducere a judecătorilor se dispune de Consiliul Superior al Magistraturii, din oficiu sau la propunerea adunării generale ori a președintelui instanței, pentru următoarele motive:*

a) *în cazul în care nu mai îndeplinesc una dintre condițiile necesare pentru numirea în funcția de conducere;*

b) *în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor manageriale privind organizarea eficientă, comportamentul și comunicarea, asumarea responsabilităților și aptitudinilor manageriale;*

c) *în cazul aplicării uneia dintre sancțiunile disciplinare [...].*

(5) *La verificarea asumării responsabilității vor fi avute în vedere, în principal, îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege și regulamente, implementarea strategiilor naționale și secvențiale, în domeniul justiției și respectarea principiului distribuirii aleatorii sau, după caz, al repartizării pe criterii obiective a cauzelor”.*

De asemenea, potrivit, art.99 lit. o) din același act normativ, constituie abatere disciplinară comisă de către un judecător sau un procuror „*nerespectarea în mod grav sau repetat a dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a cauzelor”.*

În același sens, opinând că nu există o legătură cauzală între intervenția unui greșier în sistemul informatic de repartizare aleatorie a cauzelor și legalitatea și temeinicia hotărârii pronunțate de judecătorul căruia i-a fost astfel repartizată cauza, învederăm faptul că o asemenea intervenție, realizată cu nesocotirea dispozițiilor legale și regulamentare, poate constitui abatere disciplinară sau infracțiune, cu consecința atragerii răspunderii juridice în formele și condițiile prevăzute de lege.

5. În ceea ce privește propunerea de amendare a dispozițiilor **art.199 alin.(1)** din Codul de procedură civilă, precizăm că, potrivit prevederilor art.94 alin.(1) din ROI 2015, actele de sesizare a instanței depuse personal sau prin reprezentant, sosite prin poștă, curier ori fax sau în orice alt mod prevăzut de lege, se depun la registratură, unde, în aceeași zi, după stabilirea obiectului cauzei, primesc, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, data cerută și număr din aplicația ECRIS.

6. Nu considerăm oportune dispozițiile preconizate la **art. 199 alin.(2)** din Codul de procedură civilă, câtă vreme reglementarea *de lege lata* prevede că se atașează, la cerere și la înscrisurile care o însoțesc, dovezile privind modul în care acestea au fost transmise către instanță când este cazul. Prin inițiativa legislativă se propune să se procedeze la atașarea dovezilor amintite doar atunci când mijloacele tehnice permit; or, învestirea instanței judecătorești în modalitățile prevăzute la art.199 alin.(1) din Codul de procedură civilă - cererea de chemare în judecată transmisă prin poștă, curier, fax sau scanată și transmisă prin poștă electronică ori prin înscris în forma electronică – permite, prin ipoteză, materializarea dovezii de comunicare. În doctrină s-a învederat că este imperios necesară atașarea la dosar a dovezilor privind modul în care cererea a fost transmisă instanței (plicuri etc.), dacă aceasta nu a fost depusă, personal sau prin reprezentant, direct sau la serviciul registratură

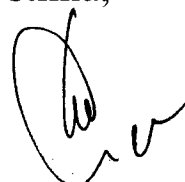
de către reclamant, prin prisma posibilității de apreciere asupra prescripției extinctive sau a tardivității introducerii sale.

7. Nu apreciem oportune dispozițiile preconizate la **art.IV** din inițiativă legislativă, urmând a-și găsi aplicare normele de drept comun în materia aplicării în timp a legii de procedură civilă. Astfel, amintim de exemplu, dispozițiile art.24 și ale art.25 alin.(1) din Codul de procedură de civilă, potrivit cărora dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executorilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare, iar procesele în curs de judecată, precum și executările silite începute sub legea veche rămân supuse acelei lege.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate la pct. II, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Dacian Julien CIOLOȘ

Domnului deputat Valeriu Ștefan Zgonea
Președintele Camerei Deputaților